СЕРІЯ «Педагогіка»

УДК 378.112:005

[https://doi.org/10.52058/2708-7530-2021-4\(10\)-309-317](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2021-4(10)-309-317)

Бахов Іван Степанович доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної Академії управління персоналом, вул. Фрометівська 2, м. Київ, 03039, тел.: (067) 458-72-55, e-mail: bakhov@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-8379-199X>

Романенко Євген Олександрович доктор наук з державного управління, професор, Заслужений юрист України, Президент Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного управління, Андріївський узвіз, буд.11, оф 68, м. Київ, 04070, тел.: (044) 462-55-41, e-mail: roboss1978@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-2285-0543>

Жукова Ірина Віталіївна кандидат наук з державного управління, доцент, Виконавчий директор Президії Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного управління, Андріївський узвіз, буд.11, оф 68, м. Київ, 04070, тел.: (044) 462-55-41, e-mail: irina_pravo@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0003-4927-0610>

Пасько Анастасія Анатоліївна магістр із педагогіки, тел.(066) 210-93-92, e-mail: ovdienko95n@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-6218-0663>

САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНІ ВИМОГИ ДО ПРИМІЩЕННЯ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Анотація. У статті визначено основні санітарно-гігієнічні вимоги до приміщення дошкільних навчальних закладів. Охарактеризовано особливості організації приміщення дошкільного навчального закладу, облаштування прибудинкової території. Систематизовано предметне поле дослідження, визначити основні норми до облаштування груп дітей відповідно до віку у дошкільному навчальному закладі. В основу гіпотези було покладено припущення про те, що звернення до педагогічного досвіду минулого, його трансформація у відповідності до нових досягнень науки вимагають перегляду основних ідей педагогів минулого, визначення доцільності їх використання та впровадження в практику сучасних навчальних закладів.

Доведено, що дошкільні навчальні заклади повинні мати централізовану систему теплопостачання або безпечну автономну систему теплопостачання, які спроможні забезпечити оптимальні показники мікроклімату.

За умови організації автономного гарячого водопостачання наявність циркуляційного контуру або іншого обладнання, що забезпечить стабільну температуру води на момент відкриття крана в будь-якій точці розбору, є обов'язковим.

В одноповерхових дошкільних закладах місткістю до 50 місць, що розташовані в сільській місцевості, допускається пічне опалення. Пічні отвори з герметичними дверцятами необхідно розміщувати тільки у коридорах. Пічки потрібно топити за відсутності дітей і закінчувати не пізніше ніж за 2 години до приходу дітей. Лабораторний контроль за вмістом окису вуглецю в повітрі приміщень дошкільних навчальних закладів з пічним опаленням організовується засновником двічі впродовж опалювального сезону.

Зазначено, що до купання у басейні допускаються діти з довідками від лікаря щодо стану їх здоров'я, а також результатами обстеження на наявність гельмінтів (гострики тощо). Перед купанням кожна дитина повинна бути оглянута медичним працівником із відміткою результатів огляду у відповідному журналі (термометрія, огляд зіва, шкірних покривів) під особистий підпис щодо допуску дитини до купання.

Ключові слова: дошкільна освіта, майбутнє наших дітей, організація приміщення, освітні заклади, будівлі дошкільних навчальних закладів.

Bakhov Ivan Stepanovych Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Foreign Philology and Translation of the Interregional Academy of Personnel Management, Frometivska St., 2, Kyiv, 03039, tel.: (067) 458-72-55, e-mail: bakhov@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-8379-199X>

Romanenko Yevhen Oleksandrovyh Doctor of Science in Public Administration, Professor, Honored Lawyer of Ukraine, President of the Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration, Andriyivskyi Uzviz, Building 11, Office 68, Kyiv, 04070, tel.: (044) 462-55-41, e-mail: poboss1978@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-2285-0543>

Zhukova Iryna Vitaliivna Candidate of Sciences in Public Administration, Associate Professor, Executive Director of the Presidium of the Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration, Andriyivskyi Uzviz, Building 11, Office 68, Kyiv, 04070, tel.: (044) 462-55-41, e-mail: irina_pravo@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0003-4927-0610>

Pasko Anastasia Anatoliyivna Master of Pedagogy, tel.: (066) 210-93-92, e-mail: ovdienko95n@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-6218-0663>

SANITARY AND HYGIENIC REQUIREMENTS FOR PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Abstract. The article identifies the basic sanitary and hygienic requirements for the premises of preschool educational institutions. The peculiarities of the organization of the premises of the preschool educational institution, arrangement of the adjacent territory are described. The subject field of research is systematized, to define the basic norms to the arrangement of groups of children according to age in preschool educational institution. The hypothesis was based on the assumption that recourse to the pedagogical experience of the past, its transformation in accordance with new advances in science require revision of the basic ideas of teachers of the past, determining the feasibility of their use and implementation in modern schools.

It has been proven that preschool educational institutions must have a centralized heat supply system or a secure autonomous heat supply system that can provide optimal microclimate performance.

In the case of autonomous hot water supply, the presence of a circulation circuit or other equipment that will ensure a stable water temperature at the time of opening the tap at any point of analysis is mandatory.

In one-storey preschools with a capacity of up to 50 places located in rural areas, stove heating is allowed. Stove openings with airtight doors should only be placed in corridors. Stoves must be heated in the absence of children and finished no later than 2 hours before the arrival of children. Laboratory control over the content of carbon monoxide in the air of preschool educational institutions with furnace heating is organized by the founder twice during the heating season.

It is noted that children are allowed to swim in the pool with a certificate from a doctor about their health, as well as the results of tests for helminths (pinworms, etc.). Before bathing, each child should be examined by a medical professional with a mark of the results of the examination in the appropriate journal (thermometry, examination of the throat, skin) under a personal signature on the admission of the child to bathe.

Keywords: preschool education, future of our children, organization of premises, educational institutions, buildings of preschool educational institutions.

Постановка проблеми. У будівлі дошкільного навчального закладу та на території земельної ділянки необхідно дотримуватися принципів раціонального розміщення приміщень, максимально уникаючи контакту між різними групами та адміністративно-господарськими приміщеннями. Забороняється винесення

групових майданчиків на дахи дошкільних навчальних закладів або будівель, до яких вони добудовані. При розміщенні дошкільного навчального закладу на радоно-небезпечних ділянках на першому поверсі можуть розташовуватися службово-побутові, медичні приміщення, харчоблок, пральня тощо. Недоцільним є розміщення приміщень для дітей на першому поверсі. При цьому необхідно посилювати герметизацію перекриття над підвалом [1]. Це багато іншого є надзвичайно важливим для вирішення науково-теоретичного завдання з виявлення нових тенденцій і закономірностей розвитку дошкільного навчального закладу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Звернення до педагогічного досвіду минулого, його трансформація у відповідності до нових досягнень науки вимагають перегляду основних ідей педагогів минулого, визначення доцільності їх використання та впровадження в практику сучасних навчальних закладів.

Мета статті – визначити основні санітарно-гігієнічні вимоги до приміщення дошкільних навчальних закладів.

Виклад основного матеріалу. Бажано обладнання будівель дошкільних навчальних закладів окремими входами: загальним; для раннього віку; дошкільного віку; для харчоблоку, ізолятора, пральні. Групові осередки для дітей раннього віку доцільно розташовувати на першому поверсі та забезпечувати окремими входами. У приймальні першої групи раннього віку (від 1-го до 2-х років) виділяється за потреби місце для роздягання батьків і місце для грудного годування дітей матерями.

У туалетних приміщеннях недоцільно улаштовувати сходишки, пороги або будь-які перепади рівнів підлоги [2]. Ванно-душову кімнату у групах цілодобового перебування дітей у дошкільних навчальних закладах та у дитячих будинках необхідно відокремлювати вологонепроникною перегородкою в окреме приміщення. Бажана наявність окремих туалетних приміщень для хлопчиків та дівчат. У дошкільних навчальних закладах допускається додаткове обладнання стоматологічного кабінету, фітокімнати, кабінету лікувальної фізкультури. Перелік оснащення медичного кабінету дошкільного навчального закладу затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства освіти і науки України від 30 серпня 2005 року № 432/496, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 22 вересня 2005 року за № 1091/11371.

Для прання, сушіння та прасування білизни, рушників тощо у дошкільних навчальних закладах передбачаються відповідні приміщення. Прання та прасування особистих речей персоналу у дошкільному навчальному закладі забороняються. У разі відсутності власної пральні прання білизни може здійснюватись іншими пральнями, за винятком пралень, що обслуговують інфекційні заклади охорони здоров'я, об'єкти хімічної та іншої небезпечної

промисловості [3].

Підлога у приміщеннях групових (житлових) осередків повинна мати вологостійкість, низьку теплопровідність, стійкість до мийних і дезінфекційних засобів та бути неслизькою. Допускається влаштування безпечних систем підігріву. Підлога у харчоблоках, пральнях, туалетних, ванно-душових, душових повинна мати ухил у каналізацію (зливні трапи з нахилом підлоги до отвору трапу не менше 0,03 %) або інші технологічні рішення, які дозволяють забезпечити чистоту приміщень. Отвори трапу мають бути закриті решітками [4]. Матеріали, що використовуються для влаштування, оздоблення дошкільних навчальних закладів, повинні бути безпечними.

Дошкільні навчальні заклади обладнуються мережами господарсько-питного водопостачання, мережами каналізації, водостоку, опалення, вентиляції. Гарячою проточною водою дошкільні заклади повинні бути забезпечені впродовж усього року. У випадку відсутності в населеному пункті централізованих мереж водопроводу і каналізації для дошкільного навчального закладу необхідно передбачити водопостачання від артезіанської свердловини з подачею води до приміщень дошкільного навчального закладу та обладнання внутрішньої каналізаційної мережі з відведенням стоків на місцеві очисні споруди [5]. У сільських населених пунктах при відсутності централізованого водопостачання допускається також використання громадських свердловин, колодязів, каптажів у разі підтвердження безпечності питної води.

Холодною і гарячою проточною водою повинні бути забезпечені групові (житлові) осередки, кімната природи, їдальня, буфетні, медичні приміщення, пральня, ванно-душові, туалетні кімнати, зали басейнів тощо з установленням кранів-змішувачів. Забороняється використовувати гарячу воду із системи водяного опалення для будь-яких цілей. На випадок перебоїв у постачанні гарячої проточної води необхідно передбачати резервне гаряче водопостачання.

Допускається обладнання приймальних і роздягальних спеціальними шафами для сушіння. Температура гарячої води, що подається до приміщень дошкільних навчальних закладів, повинна бути не нижче 37 °С та не вище 60 °С.

Організація питного режиму повинна сприяти оптимальному задоволенню потреб дітей у безпечній та якісній воді. Кожна дитина за потреби повинна отримати кип'ячену або фасовану воду в індивідуальній чашці. Фасована негазована вода промислового виробництва, а також вода з установок із дозованим розливом негазованої фасованої питної води повинні відповідати вимогам ДСанПіН 2.2.4-171-10. При використанні установок із дозованим розливом негазованої фасованої води заміна ємності повинна здійснюватися не рідше одного разу на 2 тижні.

У харчоблоці в місцях приєднання ванн до каналізаційної мережі бажано

улаштувати повітряний розрив не менше 20 мм від верху приймальної воронки. При проведенні стояків побутової каналізації через приміщення дошкільного навчального закладу передбачається їх закриття оштукатуреними коробами та забезпечення устаткуванням для ревізії. Забороняється проведення стояків побутової каналізації через виробничі приміщення харчоблоку.

Дошкільні навчальні заклади повинні мати централізовану систему теплопостачання або безпечну автономну систему теплопостачання, які спроможні забезпечити оптимальні показники мікроклімату.

За умови організації автономного гарячого водопостачання наявність циркуляційного контуру або іншого обладнання, що забезпечить стабільну температуру води на момент відкриття крана в будь-якій точці розбору, є обов'язковим [6].

В одноповерхових дошкільних закладах місткістю до 50 місць, що розташовані в сільській місцевості, допускається пічне опалення. Пічні отвори з герметичними дверцятами необхідно розміщувати тільки у коридорах. Пічки потрібно топити за відсутності дітей і закінчувати не пізніше ніж за 2 години до приходу дітей. Лабораторний контроль за вмістом окису вуглецю в повітрі приміщень дошкільних навчальних закладів з пічним опаленням організовується засновником двічі впродовж опалювального сезону.

В основних приміщеннях дошкільного навчального закладу вміст CO₂ повинен бути не більше 0,07%, запиленість - 1,75 млн пилинок у 1 м³ повітря, окислюваність повітря - 6-9 мг O₂ в 1 м³, кількість мікроорганізмів - 4000 в 1 м³ повітря взимку, граничнодопустима концентрація (далі - ГДК) аміаку - 0,1 мг/м³, фенолу - 0,006 мг/м³, формальдегіду - 0,003 мг/м³.

У дошкільних закладах доцільним є встановлення регуляторів інтенсивності нагріву опалювальних приладів. Для запобігання опікам і травмам у дітей опалювальні прилади повинні бути огорожені дерев'яними решітками (або металевими за умови безпечної температури), що періодично знімаються під час прибирання. Забороняється огороження опалювальних приладів дерев'яно-стружковими і дерев'яно-волокнистими плитами та використання огорожі з полімерних матеріалів.

Оптимальною температурою у групових осередках дошкільних навчальних закладів є +19-23 °С. У приміщеннях басейну - +29-30 °С. У залах для занять музикою та фізичною культурою +18-19 °С. У теплих переходах - не менше +15 °С.

Природна вентиляція приміщень дошкільних навчальних закладів здійснюється через вентиляційні канали [7]. Окремі системи вентиляції повинні бути в харчоблоці, ізоляторі, роздягальнях, туалетних кімнатах. За відсутності дітей приміщення дошкільних навчальних закладів повинні періодично провітрюватися. Ефективним є наскрізне або кутове провітрювання.

Забороняється провітрювання через туалетні кімнати. Тривалість провітрювання залежить від температури зовнішнього повітря, напрямку вітру та ефективності роботи опалювальної системи. Наскрізне провітрювання має проводитися кожні 1,5-2 години з тривалістю не менше 10 хвилин. У спальнях наскрізне провітрювання здійснюється до та після сну дітей.

У холодну пору року провітрювання повинно бути закінчене не пізніше ніж за 30 хвилин до приходу дітей із занять або з прогулянки і за 30 хвилин до сну. Під час сну може бути забезпечено доступ свіжого повітря з одного боку приміщення, але за 30 хвилин до підйому дітей його припиняють. Після короточасних провітрювань допускається зниження температури повітря у групових осередках до +19 °C для дітей 4-5 років і до +18 °C для дітей старше 5 років.

У теплу пору року в приміщеннях із постійним перебуванням дітей забезпечується широкий доступ свіжого повітря, а саме через однобічну аерацію приміщень у присутності дітей. Денний і нічний сон має бути при відкритих вікнах, фрамугах, кватирках за відсутності протягів. Відносна вологість повітря в приміщеннях, де перебувають діти, повинна бути в межах 40-60 %. При вході до дошкільного навчального закладу необхідно розміщувати термометр для контролю за температурою повітря на вулиці. Прогулянки на відкритому повітрі повинні проводитися не рідше 2 разів на день. Оптимальний час перебування на відкритому повітрі - 3,5-4 години на день з достатньою руховою активністю. Основними причинами скорочення тривалості перебування на свіжому повітрі є погіршення самопочуття, порушення стану здоров'я дітей, ускладнення метеоумов. Прогулянки на вулиці дозволяється проводити при температурі повітря не нижче -16 °C. Влітку під час прогулянок діти повинні мати головні убори [8; 9]. Для запобігання перегріванню на сонці частину прогулянки необхідно проводити в тіні дерев і під тіншовими навісами. Прогулянки влітку за відсутності вітру бажано супроводжувати водними процедурами, іграми з водою з використанням плескальних басейнів, лійок, гідроіграшок. Засновник (власник) організовує лабораторний контроль показників мікроклімату (температура, вологість) у дошкільних навчальних закладах, який проводиться не рідше двох разів на рік (не менше 6 вимірів). Встановлення у дошкільному навчальному закладі нових систем, що впливають на мікроклімат приміщення, повинно здійснюватись з письмової згоди батьків (опікунів) та має бути забезпечено відповідним і своєчасним сервісним обслуговуванням та заміною витратних матеріалів. У разі підвищення захворюваності дітей, спричинених функціонуванням таких систем, експлуатація зазначених систем забороняється [10].

У складі дошкільного навчального закладу на першому поверсі в окремому

блоці допускається будівництво басейну. Глибина басейну повинна бути від 0,6 до 0,8 м. Внутрішня поверхня дна та стін ванни повинна бути гладенькою, неслизькою.

По периметру ванни басейну передбачається обхідна доріжка. У місцях виходу з душової на обхідну доріжку повинен бути передбачений прохідний душ для ніг з безперервним потоком свіжої теплої води. Ванну басейну необхідно заповнювати питною водою, що відповідає вимогам ДСанПіН 2.2.4-171-10. Температуру води у ванні необхідно підтримувати на рівні +28-30°C, а температуру повітря в залі з ванною - на 1-2 °C вищою від температури води.

До купання у басейні допускаються діти з довідками від лікаря щодо стану їх здоров'я, а також результатами обстеження на наявність гельмінтів (гострики тощо) [11]. Перед купанням кожна дитина повинна бути оглянута медичним працівником із відміткою результатів огляду у відповідному журналі (термометрія, огляд зіва, шкірних покривів) під особистий підпис щодо допуску дитини до купання.

Купання дозволяється не раніше години після вживання їжі. Вхід до зали з ванною дозволяється після відвідування дітьми туалету та прийняття душу (окремо для хлопчиків і дівчат). Гарячий душ діти повинні приймати без плавок з використанням мила і мочалок. Через прохідний душ для ніг із безперервним потоком свіжої води дозволяється виходити на обхідну доріжку біля ванни басейну. Діти повинні мати індивідуальні мочалку, плавки, рушник, шапочку, тапочки. Також на групу дітей дозволяється видавати комплект рушників для одноразового використання (після заняття комплект здають до пральні) [12;13].

Наповнюваність груп для купання повинна бути для вихованців раннього віку 2-4 дитини, для вихованців дошкільного - 10 дітей. Під час купання інструктор повинен перебувати у воді разом з дітьми. Для сушіння волосся в кожній роздягальні повинні бути стаціонарні електрорушники чи побутові фени. Воду у ванні басейну з частковою рециркуляцією необхідно знезаражувати. Для знезаражування води у спеціальному приміщенні повинні готуватися концентровані розчини, що додаються до води при її надходженні на фільтри. Залишкова кількість хлору у воді басейну повинна бути 0,5-0,7 мг/дм-3, бром - 1,2 мг/дм-3, вночі концентрацію хлору дозволяється доводити до 1,5 мг/дм-3.

Висновки. Таким чином, обладнання основних приміщень дошкільного навчального закладу повинно відповідати зросту та віку дітей. Меблі повинні бути світлих тонів, матові, переважно без блиску. Не дозволяється використовувати несправні меблі та обладнання. Матеріали для облицювання меблів повинні бути із низькою теплопровідністю, стійкими до дії теплої води, мийних та дезінфекційних засобів.

Література:

1. <http://moz.gov.ua>
2. Про затвердження Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів.
3. Веретенникова С.О. Ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.
4. Звіт по впровадженню здоров'язбережувальних заходів в ДНЗ № 9 «Ластівка».
5. Буянов М.И. Ребенок в семье. – М., 2014.
6. Заброцький М.М. Основи вікової психології. – Т., 2013.
7. Зарубін К.П. Дошкільнята, 2018.
8. Закон України. Про дошкільну освіту: Закон від 11.07.2001 № 2628-III. //Відомості Верховної Ради України (ВВР).- 2001.- N 49.- ст.259.
9. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні // Дошкільне виховання. – 2014. – №1. – С. 4–5.
- 11.Бондаренко А. Дидактические игры в детском саду. М.: «Просвещение», 2012.
12. Romanenko E. Chaplai I. PUBLIC ADMINISTRATION BY THE MODERN INFORMATION TECHNOLOGIES IN CONSTRUCTION OF UKRAINE / I. Chaplay // Публічне урядування. – 2017. - №2 (7) – травень 2017. - С. 172-180.
13. Romanenko E. Chaplai I., Hurkovskyy V. THEORETICAL AND METHODOLOGICAL IDENTIFICATION OF THE CONCEPT OF "MARKETING COMMUNICATIONS" (ARCHETYPAL APPROACH) / E. Romanenko, I. Chaplay, Hurkovskyy V. // Публічне урядування. – 2017. - №3 (8) –червень 2017 (спецвипуск). - С. 259-266.

References:

1. <http://moz.gov.ua>
2. Pro zatverdzhennja Sanitarnogo reglamentu dlja doshkil'nih navchal'nih zakladiv.
3. Veretennikova S.O. Oznajomlennja ditej doshkil'nogo viku z prirodoju.
4. Zvit po vprovadzhennju zdorov'jazberezhual'nih zahodiv v DNZ № 9 «Lastivka».
5. Bujanov M.I. Rebenok v sem'e. – M., 2014.
6. Zabroc'kij M.M. Osnovi vikovoї psihologii. – T., 2013.
7. Zarubin K.P. Doshkil'njata, 2018.
8. Zakon Ukraїni. Pro doshkil'nu osvitu: Zakon vid 11.07.2001 № 2628-III. //Vidomosti Verhovnoї Radi Ukraїni (VVR).- 2001.- N 49.- st.259.
9. Bazovij komponent doshkil'noї osviti v Ukraїni // Doshkil'ne vihovannja. – 2014. – №1. – S. 4–5.
- 11.Bondarenko A. Didakticheskie igry v detskom sadu. M.: «Prosveshhenie», 2012.14.
12. Romanenko E. Chaplai I. PUBLIC ADMINISTRATION BY THE MODERN INFORMATION TECHNOLOGIES IN CONSTRUCTION OF UKRAINE / I. Chaplay // Publichne urjaduvannja. – 2017. - №2 (7) – traven' 2017. - S. 172-180.
13. Romanenko E. Chaplai I., Hurkovskyy V. THEORETICAL AND METHODOLOGICAL IDENTIFICATION OF THE CONCEPT OF "MARKETING COMMUNICATIONS" (ARCHETYPAL APPROACH) / E. Romanenko, I. Chaplay, Hurkovskyy V. // Publichne urjaduvannja. – 2017. - №3 (8) –cherven' 2017 (specvipusk). - S. 259-266.